

MODERN SVENSKA

Jebb 1116-73

Funderar ni på språkriktighetsproblem? Vår spalt Modern svenska be-

handlar språkfrågor av allmänt intresse, som besvaras av professor Carl-Eric Thors.

Sänd in frågor till Dagboken som vidarebefordrar dem till språkvetaren.

1. "Jag har hört någon eftertryckligt fördöma bruket av ordet *dragked*. Det borde heta *blixtlås*, sa hon. Är det faktiskt olämpligt att tala om en *dragked*?" — Den som utdömde *dragked* uppfattade måhända ordet som en finlandism. Det är faktiskt inte så, utan *dragkedja* är, som prof. Bertil Molde meddelat mig, fullt brukligt också i Sverige, ehuru inte så vanligt som *blixtlås*. Det är dock att märka att efterleden i Sverige alltid lyder *kedja* — formen *ked* är både som enkelt ord och i sammansättning en finlandism. Vi kan alltså bruka både *dragkedja* och *blixtlås*. — En intressant fråga, som dock kan vara mycket svårbedömd, är om det finns något samband mellan *dragkedja* och finskans *vetoketju*. Eftersom *dragkedja*, som nämnt, brukas också i Sverige, är väl ordet knappast översättning från finskan, men det är inte möjligt att utan särskilda undersökningar säga, om det finska ordet har uppkommit genom svensk påverkan.

2. En frågeställare tar upp ursprunget till det österbottniska dialektordet *jöutas*. — Ordet *jöutas* är vanligt i många österbottniska socknar. Det är, som frågeställaren säger, svårt att exakt återge på högsvenska. Man kan säga exempelvis så här (i ett slags högsvensk återgivning): "Jag *jöutas* inte köpa det här" och menar att man inte har råd att köpa det, och *jöutas* kan betyda att man "kan, får eller nämns göra något", t.ex. om det gäller att göra något tungt arbete, så kan det heta "han *jöutas* nog han", dvs. det är han som får göra det. Vad ursprunget beträffar, torde de allra flesta språkmän vara ense om att *jöutas* kommer från det finska *joutaa*, som har betydelser som exempelvis "ha tid att", "vara ledig för ett arbete", "kunna".

Carl-Eric Thors